

Memo

Datum:
28 juni 2022

Onderwerp: Evaluatie pilot financieel ontzorgen statushouder

Ter attentie van: Gemeenteraad

Afzender: College van burgemeester en wethouders

Aanleiding

Begin 2020 is het college akkoord gegaan met de uitvoering van diverse innovatieprojecten binnen het Sociaal Domein (collegebesluit 671). Eén van deze projecten is de pilot financieel ontzorgen van statushouders. In dit memo vindt u een evaluatie van de pilot en het voorstel voor het vervolg in de Wet Inburgering 2021.

Inhoud pilot financieel ontzorgen statushouders

De pilot heeft in 2021 gedraaid en is eind 2021 afgerond. Tijdens de pilot zijn 5 statushouders, uit verschillende landen afkomstig, ontzorgd. Het doel van de pilot was financiële zelfredzaamheid onder de statushouders te vergroten. Gedurende de pilot was er budgetbeheer voor de statushouders. Dit betekent dat alle inkomsten en uitgaven beheert worden vanaf één beheerrekening door de gespreksvoerder schuldhulpverlening. Deze gespreksvoerder heeft de statushouder daarbij begeleid naar financiële zelfredzaamheid. Tijdens meerdere gesprekken werd aan de statushouder uitgelegd hoe het systeem in Nederland werkt, waaruit de toeslagen bestaan en wat er maandelijks betaald moet worden. Dit werd gedaan door middel van een opgestelde begroting. Wanneer de statushouder in staat bleek om een betaling zelfstandig uit te voeren, werd overgegaan tot gefaseerd loslaten totdat de statushouder alle vaste lasten zelf (vanuit de uitkering) kon betalen. De gespreksvoerder heeft de statushouder hierbij geholpen door bijvoorbeeld het instellen van automatische betalingen.

Evaluatie en conclusies

Uit de pilot zijn een aantal conclusies naar voren gekomen die we mee willen nemen bij de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 voor het onderdeel financieel ontzorgen. De belangrijkste conclusies uit de pilot zijn:

- Budgetbeheer is niet voor iedereen het best passend. In de pilot waren een aantal statushouders al voldoende financieel zelfredzaam. Bijvoorbeeld omdat ze in het land van herkomst al veel ervaring hadden met financiën door het hebben van een eigen bedrijf.
- Budgetbeheer is vooral goed voor de groep die minder leerbaar is (o.a. mensen die moeite hebben met het leren van de Nederlandse taal).
- Alle statushouders uit de pilot hebben baat bij een vorm van financieel ontzorgen en informatie over het Nederlandse (financiële) systeem. Het

groepsgewijs verstrekken van deze informatie is als positief ervaren. Eind 2021 is ervaring opgedaan met de groepscursus Eurowijzer van Vluchtelingenwerk. Tijdens 4 bijeenkomsten van 3 uur zijn een groep vluchtelingen van Syrische afkomst onder begeleiding van een tolk geïnformeerd over het Nederlandse financiële stelsel van toeslagen. Ook is er aandacht geweest voor wat maandelijks betaald moet worden en hoe automatische incasso's werken. De groepsgewijze aanpak onder begeleiding van een tolk is als positief ervaren. Met name het cultuur sensitieve element waarbij de vergelijking werd gemaakt tussen het Syrische en Nederlandse stelsel gaf veel duidelijkheid.

- Het resultaat van de begeleiding is vooral dat de doelgroep de urgentie voelt om zich binnen het financiële systeem van Nederland te bewegen. Van belang is het verkrijgen van inzicht in weten waar je voor betaald en wat je inkomsten en uitgaven zijn. Dit is van groot belang om financieel zelfredzaam te kunnen zijn.

Financiën pilot

Voor de pilot was een bedrag begroot van € 45.000. Er waren kosten begroot voor de inzet van de gespreksvoerder schuldhelpverlening, kosten voor de inzet van de tolkdienst en het beheer van de BNG rekeningen, zodat er ook budgetbeheer plaats kon vinden. De uiteindelijke kosten van de pilot zijn lager uitgevallen dan van tevoren verwacht, namelijk € 12.000,-. Dit heeft ermee te maken dat de uitvoering van de pilot binnen de bestaande formatie van de gespreksvoerders schuldhelpverlening is uitgevoerd. Daarnaast was er voor een aantal statushouders minder uur begeleiding en uitleg nodig dan van tevoren begroot, doordat deze deelnemers al voldoende financieel zelfredzaam waren (zoals genoemd doordat ze veel ervaring hadden met financiën in het land van herkomst).

Vervolg financieel ontzorgen statushouders per 1 januari 2022

Uit de pilot is naar voren gekomen dat budgetbeheer niet voor iedereen passend is. Daarom gaan we er vanuit dat er in de Wet Inburgering 2021 twee varianten van financieel ontzorgen zijn:

- Bij een eerste inschatting door de gespreksvoerder komt naar voren dat de statushouders beperkt leerbaar is en onvoldoende financieel zelfredzaam. Er wordt, vanaf de dag waarop het recht op bijstand ontstaat, gestart met budgetbeheer (minimaal zes maanden, gemiddeld 14 uur). Dit wordt uitgevoerd door de gespreksvoerder schuldhelpverlening. Dit wordt afgebouwd en overgedragen naar de statushouder wanneer mogelijk. Daarbij volgt de statushouder een groepscursus gericht op financiële zelfredzaamheid.
- Bij een eerste inschatting door de gespreksvoerder komt naar voren dat de statushouders voldoende financieel zelfredzaam en leerbaar is. Er wordt, vanaf de dag waarop het recht op bijstand ontstaat, gestart met de inhouding van de vaste lasten op de uitkering (minimaal zes maanden). Dit wordt ingeregeld door de gespreksvoerder participatie. Indien nodig kan de gespreksvoerder schuldhelpverlening extra ingezet worden, mocht blijken dat de statushouder minder financieel zelfredzaam is dan bij de eerste inschatting werd verwacht. Voor de overgang en het stoppen van de inhouding op de uitkering, wordt er gekeken naar het inregelen van automatische incasso's voor de betalingen. Daarnaast volgt de statushouder een groepscursus gericht op financiële zelfredzaamheid.

De vorm van het financieel ontzorgen wordt vastgelegd in het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Het is de verwachting dat de uitvoering van beiden varianten van financieel ontzorgen voor statushouders kan worden uitgevoerd binnen de middelen die we voor de Wet Inburgering 2021 ontvangen.

Overgang oude wet naar nieuwe wet

In 2022 zitten we nog in een overgangssituatie, waarbij we ook nog statushouders in de gemeente gehuisvest krijgen die nog onder de Wet Inburgering 2013 vallen. Voor hen geldt het verplicht financieel ontzorgen niet. Om deze groep ook te ondersteunen in het

verkrijgen van financiële zelfredzaamheid zullen zij waar nodig ook een groepsgewijze cursus aangeboden krijgen. Daarnaast kan er altijd een gespreksvoerder schuldhelpverlening ingezet worden als er een hulpvraag komt.